

Maxim Banaga
Manager, Servicii de consultanță fiscală
PwC Moldova
Maxim.Banaga@ro.pwc.com

Reportarea pierderilor fiscale – analiza practicii internationale

Pe parcursul celor patru ani de vacanță fiscală (2008-2011), companiile din Republica Moldova care au înregistrat profituri au avut posibilitatea de a reinvesti economiile provenind din impozitul pe venit în proiectele lor de dezvoltare. Din păcate, această facilitate a coincis cu criza financiară. Astfel, companiile care au înregistrat pierderi nu au putut beneficia de această facilitate sau de alte măsuri fiscale care ar fi putut impulsiona revenirea acestora pe profit.

Anul 2012 marchează debutul primei perioade fiscale în care se va aplica cota de 12% a impozitului pe venitul din activitatea de întreprinzător. Cota de 12% este redusă, dar nu este cea mai scăzută comparativ cu statele din regiune sau chiar cu unele state membre ale Uniunii Europene.

Astfel, de exemplu, cota de 10% a impozitului pe profit este destul de răspândită în zona Balcanilor: Albania, Bulgaria, Bosnia și Herțegovina, Macedonia, Serbia, Ungaria (pentru veniturile de până la aprox. 1,8 milioane euro). Iar Muntenegru aplică o cotă a impozitului pe profit de 9%.

Totuși, cel mai relevant indicator de comparabilitate pentru determinarea poverii fiscale aplicabile contribuabililor din diferite state nu este cota impozitului, ci cota efectivă a impozitului care se determină ca raport între impozitul calculat și rezultatul financiar până la impozitare. Acest indicator este cu atât mai redus, cu cât există o listă mai extinsă de venituri scutite de impozitare sau o listă mai restrânsă de cheltuieli nedeductibile ori cu deductibilitate limitată.

Odată cu introducerea cotei de 12% a impozitului pe venit, au fost anulate o serie de facilități fiscale și doar unele au fost păstrate (de exemplu, facilitățile pentru agenții economici care activează în zonele economice libere, Portul International Liber Giurgiuști etc.).

În același timp, unele restricții privind deducerea cheltuielilor suportate în activitatea de întreprinzător (de exemplu, reportarea pierderilor fiscale pe viitor) nu au fost anulate, astfel majorându-se baza impozabilă și cota efectivă a impozitului pe venit. În acest articol ne vom referi la restricțiile aplicabile pierderilor fiscale, prin prisma practicii internaționale, precum și la recomandările privind îmbunătățirea cadrului legislativ respectiv.

Prevederile legislației fiscale din Republica Moldova

Pe parcursul anilor 2007-2011, pierderile fiscale suportate de către contribuabilii din Republica Moldova au fost reportate în tranșe egale pe parcursul următoarelor cinci perioade fiscale. Iar potrivit amendamentelor fiscale aduse în anul curent¹ la articolul 32 al Codului fiscal, pierderile fiscale din 2012 vor fi reportate în tranșe egale pentru următorii trei ani. Vă rugăm să consultați tabelul de mai jos pentru ilustrarea grafică a acestor prevederi.

Perioadele în care au fost suportate pierderile fiscale	Perioadele fiscale în care se reportează pierderile fiscale din anii precedenți									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
2007	1/5	1/5	1/5	1/5	1/5					
2008		1/5	1/5	1/5	1/5	1/5				
2009			1/5	1/5	1/5	1/5	1/5			
2010				1/5	1/5	1/5	1/5	1/5		
2011					1/5	1/5	1/5	1/5	1/5	
2012						1/3	1/3	1/3		

Astfel cum se poate observa din tabelul de mai sus, venitul impozabil aferent:

- anului 2012 poate fi redus cu doar 20% din pierderile fiscale înregistrate în 2007-2011 (cinci ani),
- anului 2013 poate fi diminuat cu doar 20% din pierderile fiscale din 2008-2011 (patru ani) și 33% din pierderile fiscale din 2012.

Reportarea pierderilor fiscale are loc potrivit metodei FIFO (adică venitul impozabil din 2012 se va diminua inițial cu 20% din pierderea fiscală a anului 2007, apoi cu 20% din pierderea fiscală a anului 2008 etc.).

Se poate observa că regimul actual de reportare a pierderilor fiscale pe viitor în tranșe egale nu este favorabil datorită următoarelor restricții:

¹ Legea nr. 267 din 23 decembrie 2011 și Legea nr. 178 din 11 iulie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative

- la înregistrarea unui venit impozabil insuficient pentru deducerea a 20% din pierderile fiscale din anii precedenți, pierderile fiscale neutilizate sunt anulate („restricție cantitativă”);
- perioada de trei ani este foarte scurtă („restricție legată de timp”). Astfel, dacă o companie suportă pierderi fiscale doi ani consecutiv (de exemplu, 2012 și 2013), atunci 33% din pierderea fiscală a anului 2012 nu poate fi valorificată și este anulată.

Dat fiind faptul că pierderile fiscale sunt generate de suportarea de către contribuabil a cheltuielilor ordinare și necesare aferente activității de întreprinzător peste nivelul venitului brut, anularea (chiar și parțială) a acestor pierderi duce la majorarea cotei efective a impozitului pe venit și reprezintă un cost fiscal suplimentar pentru contribuabili.

Experiența internațională

Potrivit practicii internaționale, se pot distinge două modalități de reportare a pierderilor fiscale:

- reportarea pierderilor în perioadele fiscale viitoare („loss carry-forward”) și
- reportarea pierderilor în perioadele fiscale precedente („loss carry-back”).

În timp ce reportarea pierderilor fiscale în perioadele viitoare este posibilă în toate țările europene, reportarea pierderilor în perioadele precedente este permisă doar în unele state.

Reportarea pierderilor fiscale în perioadele viitoare („losses carry-forward”)

Datorită crizei financiare și economice, valoarea pierderilor fiscale înregistrate de către companii este semnificativă. Potrivit unui studiu efectuat de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE)², s-a stabilit o corelație între creșterea economică și pierderile fiscale reportate pe viitor.

Concluziile studiului se referă la faptul că pierderile fiscale reportate pe viitor sunt într-o permanentă creștere, iar în anii de recesiune această tendință se accelerează. Deși ar fi de așteptat ca în perioadele de creștere economică mărimea pierderilor reportate pe viitor să se diminueze, acestea rămân constante sau pot chiar crește.

Potrivit experienței internaționale, regulile de reportare a pierderilor fiscale în perioadele viitoare sunt în majoritatea statelor supuse unor restricții, care în general se referă la limitarea în timp a pierderilor fiscale, restricții cantitative etc.

- Restricții legate de timp

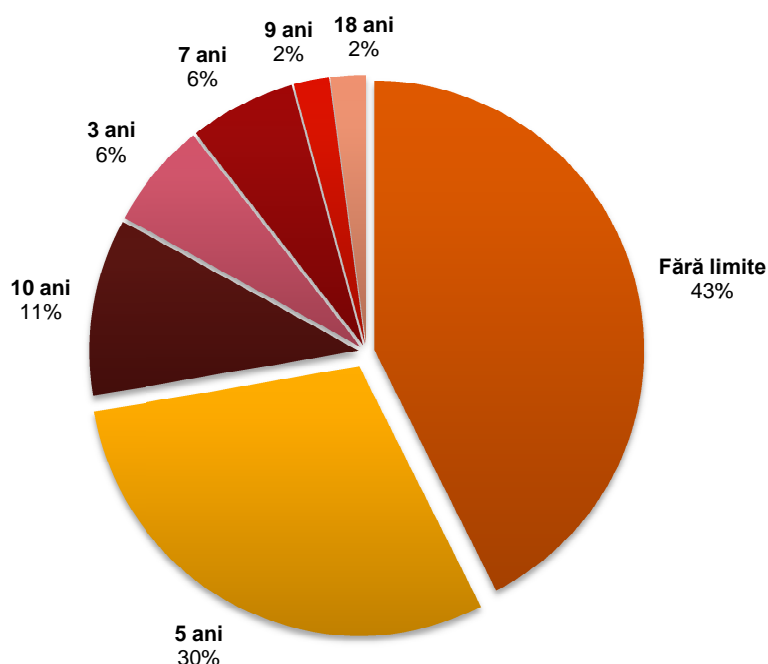
Tabelul și diagrama de mai jos ilustrează perioadele pentru care statele europene și țările membre ale Comunității Statelor Independente („CSI”) permit reportarea pierderilor fiscale pe viitor³.

² OECD (2011), *Corporate Loss Utilisation through Aggressive Tax Planning*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264119222-en>

Nr	Statul	Perioada de reportare pe viitor a pierderilor fiscale	Nr	Statul	Perioada de reportare pe viitor a pierderilor fiscale
1	Albania	3	25	Liechtenstein	Fără limite de timp
2	Armenia	5	26	Lituania	Fără limite de timp
3	Austria	Fără limite de timp	27	Luxemburg	Fără limite de timp
4	Azerbaidjan	5	28	Macedonia	Fără limite de timp
5	Belarus	10	29	Malta	Fără limite de timp
6	Belgia	Fără limite de timp	30	Maria Britanie	Fără limite de timp
7	Bosnia și Herțegovina	5	31	Munte negru	5
8	Bulgaria	5	32	Norvegia	Fără limite de timp
9	Cehia	5	33	Olanda	9
10	Cipru	Fără limite de timp	34	Polonia	5
11	Croația	5	35	România	7
12	Danemarca	Fără limite de timp	36	Rusia	10
13	Elveția	7	37	Serbia	5
14	Estonia	Fără limite de timp	38	Slovacia	7
15	Finlanda	10	39	Slovenia	Fără limite de timp
16	Franța	Fără limite de timp	40	Spania	18
17	Georgia	5	41	Suedia	Fără limite de timp
18	Germania	Fără limite de timp	42	Tadjikistan	3
19	Grecia	5	43	Turcia	5
20	Islanda	10	44	Turkmenistan	3
21	Italia	Fără limite de timp	45	Ucraina	Fără limite de timp
22	Kazahstan	10	46	Ungaria	Fără limite de timp
23	Kîrgîzstan	5	47	Uzbekistan	5
24	Letonia	Fără limite de timp			

³ Analiza practicii internaționale cu referire la reportarea pierderilor fiscale pe viitor s-a efectuat în baza informațiilor conținute în Worldwide Tax Summaries (WWTS) în perioada septembrie – octombrie 2012. Versiunea online gratuită a WWTS (<https://www.pwc.com/gx/en/worldwide-tax-summaries/index.jhtml>) oferă un acces rapid și eficient la toată informația privind sistemele fiscale de impozitare ale persoanelor juridice și fizice din peste 150 de state ale lumii

Analiza perioadelor pentru care se reportează pierderile fiscale pe viitor

Astfel, potrivit experienței internaționale, se poate constata că din eșantionul de state analizate:

- ✓ 43% dintre state nu stabilesc restricții privind reportarea în timp a pierderilor fiscale;
- ✓ 30% dintre state aplică restricția de timp de cinci ani;
- ✓ doar trei dintre statele supuse analizei (Albania, Tadjikistan și Turkmenistan) limitează reportarea pierderilor fiscale la o perioadă de trei ani.

Statele care au adoptat restricții privind reportarea în timp a pierderilor fiscale (57% din statele analizate) invocă principiul perioadei de prescripție, precum și faptul că un contribuabil nu ar trebui să genereze pierderi fiscale pentru o perioadă îndelungată de timp.

În același timp, potrivit raportului OCDE, eliminarea restricțiilor de timp poate oferi beneficii macroeconomice deoarece utilizarea pierderilor fiscale pe viitor permite neîntreruperea activității întreprinderilor. Astfel, dacă la momentul luării deciziei privind efectuarea unor investiții (inclusiv înregistrarea unei noi companii), se cunoaște că pierderile fiscale pot fi utilizate în timp, acest fapt poate avea un impact pozitiv asupra deciziei investiționale.

- Restricții cantitative

Separat de restricțiile legate de timp, unele țări stabilesc limitări cantitative privind deducerea pierderilor reportate în perioadele viitoare. Tabelul de mai jos descrie aplicarea restricțiilor cantitative de către statele europene și țările membre ale CSI.

Nr	Statul	Restricțiile cantitative privind reportarea pierderilor fiscale pe viitor
1	Austria	Pierderile fiscale pot fi compensate cu venitul impozabil al perioadelor fiscale viitoare, doar în limita a 75% din venitul impozabil al perioadei fiscale respective.
2	Franța	Pierderile fiscale pot fi compensate cu valoarea de un milion de euro al veniturii impozabil și 60% din venitul impozabil care depășește această valoare.
3	Germania	Pierderile fiscale pot fi compensate cu valoarea de un milion de euro al veniturii impozabil și 60% din venitul impozabil care depășește această valoare. Diferența de 40% al veniturii impozabil ce depășește un milion de euro se supune impunerii cu impozit pe profit. Această modalitate de reportare a pierderilor fiscale se numește „taxare minimă”.
4	Italia	Pierderile fiscale pot fi compensate cu maximum 80% din valoarea veniturii impozabil. Astfel, companiile sunt obligate să achite un impozit pe profit de cel puțin 20% din venitul impozabil. În același timp, pierderile fiscale generate în primii trei ani de activitate ai unei companii pot fi compensate cu 100% din valoarea veniturii impozabil.
5	Polonia	Contribuabilii pot deduce din venitul impozabil maximum 50% din pierderile fiscale înregistrate într-un anumit an.
6	Spania	<p>Pentru companiile care au înregistrat o cifră de afaceri în anul precedent:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ între 20 milioane și 60 milioane euro, pierderile fiscale se pot compensa cu venitul impozabil în limita de 75% din venitul impozabil anterior; ▪ peste 60 milioane euro, pierderile fiscale se pot compensa cu venitul impozabil în limita de 50% din venitul impozabil anterior.
7	Ungaria	Pierderile fiscale pot fi compensate cu maximum 50% din valoarea veniturii impozabil.
8	Uzbekistan	Pierderile fiscale pot fi compensate cu maximum 50% din valoarea veniturii impozabil.

--	--	--

Din 47 de state supuse analizei, doar opt țări (17%) stabilesc restricții cantitative privind reportarea pierderilor fiscale pe viitor. După cum se poate observa din tabelul de mai sus, aceste restricții stabilesc limite de deducere a pierderilor fiscale în funcție de venitul impozabil (al perioadei în care sunt reportate pierderile fiscale), iar pierderile fiscale neutilizate pot fi reportate pe perioadele ulterioare (nu sunt anulate).

Aplicând această modalitate de limitare a deductibilității pierderilor fiscale din perioadele precedente (între 50% și 80% din venitul impozabil), statele se asigură că în orice perioadă fiscală (în care sunt înregistrate venituri impozabile de către contribuabili) se colectează un nivel minim de venituri fiscale („taxarea minimă”). În același timp, această procedură este acceptabilă pentru contribuabili întrucât pierderile fiscale neutilizate ale unei perioade fiscale nu sunt anulate.

Din cele opt state menționate mai sus, doar Polonia aplică restricția cantitativă în funcție de valoarea pierderilor fiscale suportate (la fel ca și Moldova). Totuși, pierderile fiscale neutilizate într-o perioadă fiscală nu sunt anulate.

Italia are reguli de reportare a pierderilor destul de atrăgătoare. Astfel, pierderile fiscale pot fi compensate cu maximum 80% din valoarea venitului impozabil, iar această limitare nu se aplică pierderilor fiscale suportate în primii trei ani de activitate a companiilor. Aceste norme stimulează investițiile și înființarea de noi afaceri (în special, a companiilor mici și mijlocii).

În baza analizei experienței din statele europene și țările membre ale CSI, se poate constata că regulile privind reportarea pierderilor fiscale aplicabile în Republica Moldova sunt unele din cele mai restrictive în ceea ce privește atât reportarea în timp a pierderilor (trei ani, similar Albaniei, Tadjikistanului și Turkmenistanului), cât și limitările cantitative (deducerea a 33% din valoarea pierderilor fiscale suportate din 2012, precum și anularea pierderilor neutilizate).

Aplicarea în continuare a acestor restricții va duce la majorarea cotei efective a impozitului pe venit achitat de contribuabili, în condițiile în care majoritatea facilităților fiscale au fost anulate (de exemplu, facilitățile pentru agenții economici din sectorul întreprinderilor mici și mijlocii; întreprinderile al căror capital social este constituit/majorat sau care efectuează investiții (cheltuieli) capitale peste o anumită limită; producătorii agricoli etc.)

Reportarea pierderilor fiscale în perioadele precedente („losses carry-back”)

Această modalitate de reportare a pierderilor fiscale oferă posibilitatea companiilor de a-și compensa pierderile fiscale ale perioadei fiscale curente cu venitul impozabil al anilor precedenți. Astfel, obligațiile fiscale ale unui contribuabil, aferente perioadei precedente, pot fi diminuate retroactiv și se poate efectua restituirea impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător achitat anterior.

Nr	Statul	Comentarii
----	--------	------------

1	Bulgaria	Se permite reportarea pierderilor fiscale în perioadele precedente doar în anumite circumstanțe specifice.
2	Franța	Pierderile fiscale pot fi reportate în perioada fiscală precedentă în care au fost suportate, și doar în limita unui milion de euro. Pierderile fiscale peste această valoare pot fi reportate în perioadele viitoare. În plus, opțiunea de a reporta pierderile în perioada precedentă trebuie expres exercitată înainte de termenul limită de depunere a declarației privind impozitul pe profit pentru perioada fiscală în care au fost suportate pierderile fiscale.
3	Germania	Pentru scopurile impozitului corporativ (dar nu și pentru impozitul comercial), există opțiunea de a reporta pierderile fiscale pe perioada fiscală precedentă în limita de aproximativ 511 mii euro.
4	Maria Britanie	Pierderile fiscale comerciale („trading losses”) pot fi reportate în perioada precedentă fără limitări cantitative (în condițiile în care în ultimele 12 luni s-a desfășurat aceeași activitate comercială). De asemenea, există opțiunea (mai restrictivă) de a reporta pierderile necomerciale („non-trading losses”) în perioada precedentă.
5	Norvegia	Pierderile suportate în anul încetării activității unei companii pot fi reportate în ultimele două perioade precedente.
6	Olanda	Pierderile fiscale pot fi reportate în perioada fiscală precedentă. Pentru pierderile suportate în 2009-2011, persoanele juridice pot opta pentru extinderea perioadei de reportare de la un an la trei ani. Totuși, această opțiune presupune de asemenea că pierderile fiscale pot fi reportate în următoarele șase perioade fiscale (în loc de nouă). De asemenea, această măsură presupune limitarea reportării pierderilor fiscale în perioadele precedente la 10 milioane euro.
7	Ungaria	Pierderile fiscale nu pot fi reportate în perioadele precedente, cu excepția companiile agricole care pot corecta suma impozitului plătit în ultimele două perioade fiscale.

După cum se poate constata, doar șapte state din 47 aplică modalitatea de reportare a pierderilor fiscale în perioadele precedente datorită faptului că aceasta presupune restituirea din bugetul public a impozitului pe venit pentru perioade fiscale precedente. Această măsură este văzută ca nepopulară de multe state, deoarece pot apărea constrângeri bugetare atunci când reportarea pierderilor fiscale în perioadele precedente se datorează unei recesiuni economice, ceea ce înseamnă că veniturile fiscale ale statului sunt în descreștere în momentul la care ar trebui onorate restituirile privind impozitul pe venit.

Cu toate acestea, există și unele avantaje ale acestei modalități de reportare a pierderilor. Astfel, reportarea de către contribuabili a pierderilor fiscale în perioadele precedente poate ajuta la stabilizarea economiei. În unele state (de exemplu, Olanda), regulile privind reportarea pierderilor fiscale au fost modificate cu scopul de a oferi suport companiilor în depășirea crizei financiare.

Recomandări pentru perfecționarea cadrului fiscal al Moldovei

În baza analizei efectuate mai sus, ar fi recomandabilă perfecționarea cadrului fiscal al Republicii Moldova pentru dezvoltarea sustenabilă a mediului de afaceri și pentru a atrage investiții în Moldova, prin analiza oportunității de a implementa unele măsuri aferente reportării pierderilor fiscale, de exemplu,

- ✓ anularea sau modificarea restricțiilor cantitative de reportare a pierderilor fiscale pe viitor (adică stabilirea limitelor de deducere în funcție de venitul impozabil al perioadei în care sunt reportate pierderile, dar nu în funcție de valoarea pierderii fiscale suportate);
- ✓ pierderile fiscale suportate în primii trei ani de activitate a companiilor să fie reportate pe viitor fără restricții cantitative (similar experienței Italiei) pentru stimularea investițiilor și înregistrarea de noi afaceri;
- ✓ extinderea termenului de reportare în timp a perioadelor fiscale de la trei ani la o perioadă de minimum cinci ani;
- ✓ pierderile fiscale neutilizate într-o anumită perioadă fiscală să nu fie anulate și să fie reportate în perioadele fiscale ulterioare, în limita perioadei de timp;
- ✓ oferirea posibilității de a reporta pierderile fiscale suportate începând cu anul 2013 pe perioada fiscală precedentă cu scopul de a oferi suport companiilor (de exemplu, din anumite sectoare ale economiei – agricultură etc.) pentru a depăși perioadelor de diminuare a veniturilor acestor companii.